

зобов'язання повинне вважатися недійсним, то таким же буде і нове. Якщо недійсним є тільки нове зобов'язання, новація визнається такою, що не здійснилася, і відповідна сторона залишається зв'язаною первісним зобов'язанням. Новація може торкнутися різних елементів зобов'язання, включаючи саму його модель. На стороні, що посилається на новацію, лежить обов'язок у випадку суперечки довести угоду з цього приводу з іншою стороною зобов'язання.

Крім того щоб відбулося саме здійснення новації необхідно, щоб було дотримано наступних умов: для припинення зобов'язання новацією нове зобов'язання повинне пов'язувати тих же осіб, що і первинне; сторони мають досягти згоди щодо заміни одного зобов'язання іншим. «Домовленість» про новацію, про яку йдеться у ч. 2 ст. 604 ЦК, — це договір про заміну зобов'язання; новація вчиняється у формі двостороннього правочину (новаційного договору); однією із істотних умов новації є дійсність первинного зобов'язання, оскільки при новації угода сторін про припинення первісного зобов'язання здійснюється з метою виникнення нового; новація передбачає зміну змісту зобов'язання; остання умова — допустимість заміни первісного зобов'язання новим. Так, новація щодо відшкодування шкоди життю і здоров'ю буде недійсною, про що міститься пряма завізка у ст. 604 ЦК.

Завершуючи можемо зробити висновок, що новація - це підстава припинення зобов'язання на основі новаційного договору між сторонами похідного зобов'язання. Тобто, зобов'язання може припинитися за допомогою новації тільки при обов'язковій наявності волевиявлення кредитора і боржника, спрямованого на, припинення зобов'язання.

МІСЦЕ МАЙНОВИХ ПРАВ У СИСТЕМІ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Соколовський Максим Алімович, студент магістратури навчально-наукового інституту заочного навчання Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, начальнико-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Плахотнюк Н.В.*

ЦК України у ст.177 називає об'єкти цивільних прав у такій послідовності: речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага. З аналізу цієї правової норми, а також ст.190 ЦК України, яка визначає поняття і склад майна, можна дійти висновку, що законодавець прагне навести об'єкти у взаємозв'язку та логічній послідовності, формуючи певну впорядковану систему. Так, найзагальнішим є поняття «об'єкта» цивільних прав, яке виступає родовим; видові поняття об'єктів пред'явлені: матеріальними та нематеріальними благами.

Важливо, що законодавець, позначаючи види об'єктів, використовує саме терміни «матеріальні» та «нематеріальні», а не «майнові» та «немайнові» блага. За такого підходу речі та майнові права виявляються в різних видових категоріях об'єктів (матеріальній та нематеріальній). Зважаючи на те, що «майновість» (майновий характер) блага означає можливість його адекватної грошової оцінки, за критерієм майновості вказана сукупність явищ розподілялася б інакше, — майнові права виявилися б в одному видовому переліку з речами.

Отже до матеріальних об'єктів належать речі, в тому числі гроші, цінні папери, інші речі, а також інші матеріальні блага; очевидно, що всі вони є речами; всі речі є майном, отже всі ці об'єкти є майновими.

До нематеріальних об'єктів належить більш різноманітна сукупність: майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, інші нематеріальні блага. В цій сукупності можна виділити два підвиди об'єктів: майнові(майнові права, результати робіт, послуги) та немайнові (інформація, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інші нематеріальні блага, в тому числі особисті немайнові блага).

Таким чином, для цивільного права має значення поділ системи об'єктів за критерієм «матеріальності» (матеріалізованості), бо він дозволяє визначити, на які з них можливо поширити режим речей і застосовувати класичні правові

конструкції речового та зобов'язального права. Диференціація ж об'єктів за критерієм «майновості» слугує окресленню кола тих благ, які наділені ознаками оборотоздатності. Завершеність структуризації системи об'єктів вимагає використання обох цих критеріїв. В той же час, важливим є питання, який критерій буде покладено в основу видового поділу, а який – в основу поділу на підвиди. Враховуючи те, що закон визнає майнові права речами (ст.190), отже поширює на них правовий режим речей, можна дійти висновку, що речі та майнові права повинні належати до одного виду об'єктів. Отже в основу видового поділу має бути покладено критерій «майновості» блага.

Внаслідок поділу за цим критерієм система об'єктів цивільних правовідносин може бути представлена в такому вигляді: майнові об'єкти (можуть бути адекватно оцінені в грошах) та немайнові об'єкти (не мають еквівалентної грошової оцінки: особисті немайнові блага, інформація, результати інтелектуальної діяльності); немайнові об'єкти є нематеріальними; майнові об'єкти поділяються на майнові матеріальні (речі) та майнові нематеріальні (майнові права, роботи, послуги); майнові матеріальні входять до складу майна; майнові нематеріальні об'єкти поділяються на: а) такі, що входять до складу майна (майнові права); б) такі, що не входять до складу майна (роботи і послуги). Приналежність того чи іншого блага до певного сектору в системі об'єктів не визначає характер прав, які можуть виникати щодо нього; це визначається специфікою кожного окремо взятого елемента (об'єкта). Отже, майнові права в системі об'єктів належать до підсистеми майнових благ (є видом майнових об'єктів), до групи майнових нематеріальних об'єктів, які входять до складу майна, іншими словами, майнові права є майновими нематеріальними об'єктами, що входять до складу майна.

Зі щойно визначених складових частин системної цілісності, що має назву «система об'єктів цивільних прав», можна визначити, що вони піддаються впорядкуванню за певними критеріями (матеріалізованості та майнового характеру). В основу поділу об'єктів на види слід покладати критерій майновості. Тому формулювання ст.177 ЦК України доцільно було б подати у такому вигляді: «Об'єктами цивільних прав є речі (в тому числі, гроші, цінні папери, інші речі), майнові права, роботи, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, інші немайнові блага».

Визначення місця майнових прав у системі об'єктів слугує підґрунтям для подальших наукових розвідок у проблемі майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин. Зокрема, теоретичне та практичне значення має дослідження питань, пов'язаних із відчуженням майнових прав, як-от продаж права оренди, продаж права вимоги, застава майнових прав та інші питання, пов'язані з обігом майнових прав у цивільному обороті.

КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ

Титко Анна Василівна, слухач магістратури Національної академії внутрішніх справ
Лов'як Олег Орестович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри цивільного права та процесу Національної академії внутрішніх справ

У зв'язку з активною євроінтеграцією нашої держави неминучим є питання гармонізації національного законодавства з нормами міжнародного права, зокрема у галузі забезпечення основоположних прав і свобод громадян України. Одним з таких ключових прав залишається право на інформацію, через призму якого стверджується принцип гуманізації законодавства.

Уперше на міжнародному рівні право на інформацію було згадано у ст. 19 Загальної декларації прав людини та закріплено у Конституції України у частині 2 ст. 34: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір». Також частково право на інформацію закріплено у статті 10 Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод: «Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів», що є засобом публічного нагляду за діями влади і показником ступеня розвитку демократії.